

“VAROLUŞUN GENEL İZAFİYET TEORİSİ” VE TASAVVUF”

Münir Aktolga
Eylül 2021

“Herşeyin Teorisi”ne doğru yola çıkarken, şöyle demiştik:

(M. Aktolga, “Herşeyin Teorisi, Sistem Teorisinin Esasları, Varoluşun Genel İzafiyet Teorisi ve Tasavvuf”)

Bütün varlıkların, kendi kimliklerini, varlıklarını oluşturma süreci içinde her an yaptıkları işe dikkat ettiniz mi; nedir bunların özü? Çevreyle etkileşmek değil midir? Daha başka bir deyişle, çevreden gelen etkilerin -enformasyonların- daha önceden sahip olunan bilgilerle -“bilgi temeliyle”- değerlendirilip işlenilerek, etkileşme süreci içinde bozulan dengenin yeniden inşası için çaba sarfetmek -çevreyi etkilemek- değil midir?..

İşte, “şol cennetin ırmakları akar Allah deyu deyu” derken bir Yunus’un anlatmak istediği de bundan başka bir şey değildir! Çünkü, çevreyle etkileşme süreci içinde kendi varlığını yaratma ve onu koruma çabası, son tahlilde, her durumda sistem merkezinde oluşan sıfır noktasına -yani Hak’ka- tutunarak kendi varlığını devam ettirme mücadelesidir!..(Bu konu kitapta ayrıntılı olarak ele alınıyor...) “Her şey, her an kendince bir dua ve namaz halindedir” derken anlatılmak istenen de bundan başka bir şey değildir!..

Bütün bunları, şöyle de ifade edebilirdik:

Madem ki her şey, her an Hak’ka -sıfır haline- yani belirli bir denge durumuna ulaşabilme çabası içindedir, o halde, bizim “varolmak” adını verdiğimiz iki denge durumu arasındaki izafi varoluş çabası, tasavvuf bilgini atalarımızın terminolojisiyle ifade edersek, her durumda, Hak’kın adıyla (sıfır noktasından-Hak’tan) başlayarak, başka bir sıfır noktasına (denge haline, yani gene Hak’ka) ulaşabilme çabası oluyor! Her durumda, Hak’kı -bir sıfır noktasını- referans alarak başlayan her izafi varoluş insiyatifi, daha sonra eskinin içinden çıkıp gelen yeni bir sistemin merkezinde oluşan “başka bir sıfır noktasında” “Hak’kın varlığında yok olarak” son buluyor. “Her şey, her an, Hak’tan yola çıkıp gene ona dönüş halindedir”in, yani, “her şey her an yeniden yaratılmaktadır”ın diyalektiği bundan ibarettir... (“Herşeyin Teorisi”...)

İşte, 21. Yy. bilimiyle atalarımızdan bize miras kalan Tasavvuf düşüncesinin keşiştiği nokta tam burasıdır!..

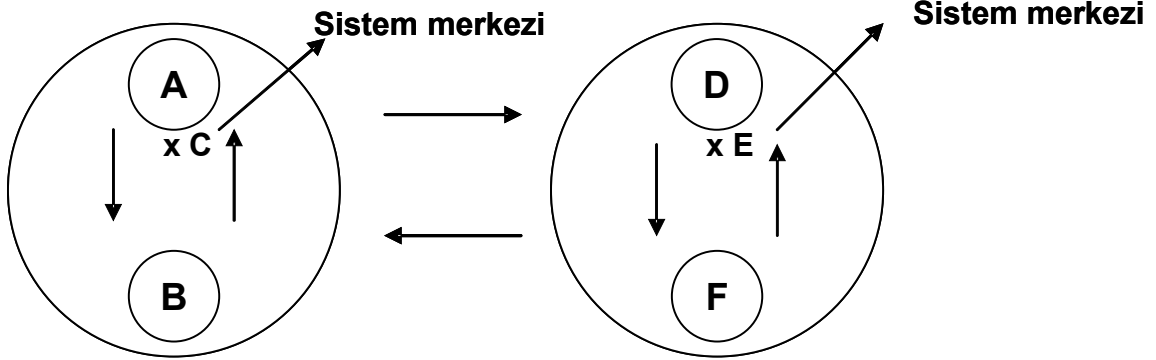
Bu tablo içinde “Hak”, yani “Tanrı-Allah”, her durumda, varlıkların sistem merkezini temsil eden sıfır denge noktasındadır. “O, her yerde, ama hiçbir yeredir”in anlamı bundan ibarettir. O “her yerde hazır ve nazır olandır” denir, neden? Çünkü bu evrende yer alan bütün varlıklar kendi sistem merkezlerinde bulunan bir sıfır noktasıyla temsil olunurlar da ondan; işte “ondan gayri hiçbir şey yoktur”un anlamı budur!..

Peki, uzay zaman içinde böyle, bütün sistemlerin -varlıkların- sistem merkezini temsil eden “sıfır noktası” diye metafizik bir nokta var mıdır gerçekte? Yoktur tabii! Bu, sıfıra maddi bir varlık atfetmek olurdu! Böyle bir şey “Hak’ka-Tanrı’ya” “eş koşmak” anlamına gelirdi! (İşte bu nedenledir ki, aslında bütün o materyalist ve idealist dünya görüşlerinin hepsi, “kendinde şey-mutlak gerçeklik” anlayışından yola çıktıkları için, “Tanrı’ya şirk koşmayı” temel alırlar!..) Onun -sıfır noktasının- “varlığı” yokluğundadır!.. Söyleyin bana, “ne yeredir, ne gökte, ne adı vardır, ne tadı, ne rengi”... nedir bu tanımlamaya çalıştığınız şey?..

Şimdi, bir anda, Tasavvuftan bilişsel bilime dönüyoruz ve aynı gerçekliği bilişsel bilimin diliyle ifade ediyoruz!..

“Herşeyin teorisinin iki boyutu vardır: Birincisi, Sistem Teorisi, ikincisi de, Enformasyon İşleme Teorisi. Bu yüzden onu, her iki zeminde de kendine özgü bir dille tanımlamak, ifade etmek durumundayız... (“Herşeyin Teorisi” s.21)

1) Bu evrende var olan her şey, kendi içinde bir A-B sistemi iken, aynı anda, sistem merkezinde temsil olunan varlığıyla, bir başka sistemin (C-E) içinde C olarak da yer alır, var olur (buradaki A, B, C, D, E,F rasgele-sembolik ifadelerdir)...

“Bir şey”in, ya da “her şeyin” anatomisi..

2) Her sistem, ya da her varlık, “dışardan” -çevreden- gelen, alınan madde-enerjiyi-enformasyonu kendi içindeki bilgiyle değerlendirerek işlerken, ilk adımda, dışardan gelen-alınan bu etkiye karşı bir cevap-reaksiyon olarak varolur; bu enformasyona kaynak teşkil eden nesneyle birlikte oluşturulan bir A-B sisteminin içinde, bu sistemin bir parçası şeklinde izafi bir gerçeklik olarak ortaya çıkar.

Yukardaki tanımdan da anlaşılacağı gibi, “Sistem Teorisi” daha çok evrensel oluşumun yapısal yanıyla ilgilenirken, onu hayata bağlayan, ona ruh veren de “Enformasyon İşleme Teorisi”dir. Aslında bu iki teori birbirini tamamlıyor. Çünkü, sistem gerçekliği, dışardan gelen, alınan madde-enerjiyi-enformasyonu kendi içindeki bilgiyle değerlendirip işleyerek bir çıktı-ürün oluşturan, bununla da dışarıyı etkileyen interaktif bir oluşumdur. Bu anlamda, “Herşeyin Teorisi”, “Sistem Teorisi”nin ve “Enformasyon İşleme Teorisi”nin birlikte oluşturdukları en üst bir teorik çerçeve olarak ortaya çıkıyor. Fizik, kimya, biyoloji, astronomi, toplum bilimi de dahil olmak üzere bütün bilimler, her biri kendi alanında, sistem gerçekliğini kendine özgü biçimleriyle kavrayıp, bu zemin üzerinde enformasyon işleme mekanizmasının nasıl çalıştığını-işlediğini açıklamaya çalışırlar. Kuantum Teorisi’nden, Evrim Teorisi’ne, Genel İzafiyet Teorisi’nden, Elektromagnetizm’e, hatta ve hatta, Klasik Fizikçe-Newton’un Hareket Yasaları’na kadar bütün bilimsel çalışmaların hepsini kucaklayan evrensel oluşum yasasıdır “Herşeyin Teorisi”...

Bu evrende varolan her şey bir sistem değil midir? “Evet”! Peki bütün sistemler de kendi içlerindeki sistem merkezinde bulunan bir “sıfır noktasında” temsil edilmiyorlar mı? Gene “evet” mi dediniz!.. İşte, atalarımızın, “bu evrende ondan gayrı hiçbir şey yoktur” diyerek ifade etmeye çalıştıkları gerçekliğin sırrı budur! “Kaf dağının arkasında saklı olan hazinenin” sırrı budur!..

Atalarımız bu gerçeği, kendi dinsel terminolojileriyle, yüzlerce yıl önce şöyle ifade etmişlerdi: “Tanrı insanı kendini bilmesi için yaratmıştır”!..

Peki insan ne yapıyor bunun için? Aynaya bakıyor ve diyor ki “En El Hak”! Örneğin, kendi içindeki “kendisinden içeri” olan o “Ben’i” hissettiği an Hallacı Mansur “En El Hak” demişti! Ve o an da yok edilmişti tabii! Neden? Çünkü Hak, yani sıfır hali -kendisi olarak- konuşamaz ki!.. Bu nedenle, yani Hallacı Mansur, “En El Hak” diyerek, kendini -kendi nefsinin- kendi içindeki sıfır halinin -Hak’kın- yerine koyma hatasına düşüyordu!..

Peki “Hak’ka ermek” nedir, “Erenler” denilen atalarımız kimlerdir?..

Onlar, gerçekte ağzı var dili yok olanlardır! Çünkü, duygusal düzeyde “hakikate erdiğin” an onu “susmaktan” başka türlü ifade edemezsin!.. “Erenlerin”, diğer insanlarla ilişkileri içinde gerçekliği ifade biçimleri ise, insanların ihtiyacı olduğu kadarını onların anlayabileceği bir dille onlara aktarmak şeklinde olur!..

Peki “ben” ne yapıyorum şu an?..

“Ben”, “O” değilim ki! “O” olmadığımın bilincindeyim! “Ben” insanım ve bilişsel bir ifadeyle “onun” gerçekliğini dile getirmeye çalışıyorum! (Dikkat! “bilişsel bir ifadeyle” diyorum; yani, duygusal bir deyişle, Hallacı Mansur gibi kendi nefsimi “onun” yerine koymuyorum!..) Niye mi? “Doğa insanla kendi bilincini yaratıyor” demiştik ya!.. O, yani doğa, evrim sürecinin her aşamasında, bu aşamanın diliyle kendini ifade ederek kendi kendisiyle konuşuyor aslında! Benim yaptığım da bunun dışında-ötesinde bir şey değil!..

Ne ki o “doğa”? “Herşey” denilen nedir ki? “Her şeyin” özü o “sıfır noktası” değil midir!.. İnsan olarak varoluş gerekçemiz, aradığımız şey de işte “onun” bilgisi, bilinci oluyor!.. Lafı uzatmayalım, hani bir söz var ya, “öküz nerede dağa kaçtı, dağ nerede yandı bitti kül oldu” diye, aynen öyle işte!.. Yani boşuna aramayın “onu”, “o” size sizden daha yakındır aslında!..

Son bir nokta daha! Peki, madem ki her şeyin gerçekliği “o” dur, yani bütün sistemler sistem merkezinde bulunan bir “sıfır noktasıyla” temsil edilmektedir; bu durumda, “bu evrende ondan başka bir şey yoktur” diyerek sıfıra mutlak-metafizik bir gerçeklik atfetmiş olmuyor muyuz?..

Hayır! Neden mi hayır? Çünkü, her şeyin özünü oluşturan o “sıfırın” kendisi de izafi bir gerçekliktir!.. Yani öyle “sıfır” diye “her şeyin” dışında -bütün varlıkların ötesinde- “mutlak gerçeklik” bir şey yoktur!.. Her varlıkla birlikte ona göre gerçekleşen, onun sistem-varoluş merkezini oluşturan izafi bir oluşumdur o. Atalarımız, “Allah varlıkları, tıpkı birer ayna gibi, onlara bakarak kendini seyretmek için yarattı” demiyor muydu!..

EVET, GENE ATALARIMIZA DÖNÜYORUZ: “NEFSİNİ BİLEN RABBİNİ BİLİR”!..

Mitolojilerde, masallarda hep bir “Kaf Dağından”, ve “onun ardına gizlenmiş olan” “sır”dan bahsedilir! Sahi nerededir gerçekte o “Dağ” ve o “sır”?..

O “Dağ” bizim nefsimizdir! Ya “sır”ı dediniz? Boşuna demiyor atalarımız “nefsini bilen Rabbini bilir” diye! Peki, nefsinin bilince nası Rabbini bilmiş oluyor insan, nerede o “Rab”, nefsin dediğimiz nöronal etkinlik nasıl örtüyor-gizliyor onu-“Rabbi”?..

İnsan da organizmal varlığıyla bir sistem değil midir; ve her sistem gibi o da kendi içindeki sistem merkezinde bulunan bir “sıfır noktasında” temsil olunmuyor mu? Alın

İşte size, “benden içeri olan o Ben”in -yani “Rabbin”- “sırrı”!.. Öyle bir sır ki bu, ona ulaşmak için önce onu gizleyen -ya da bu sırrı ele geçirmenize engel olan- “ejderhayı” “yok etmeniz”, daha başka bir deyişle, “kendinizden-nefsinizden” kurtulmanız gerekecektir!.. Nasıl mı? Eskilerin yapmaya çalıştıkları gibi onu-nefsinizi zorla yok etmeye çalışarak değil tabii!.. (İşte bu noktada atalarımızdan ayrılıyor!..) Onu -yani nefsinizi- “bilerek” “yok” edeceksiniz!.. İşte “nefsini bilen Rabbin bilir” in sırrı tam buradadır!..

O büyük “sır” ulaşmamıza engel olan “ejderhanın” kendi nefsimiz olduğunu anlamışsınızdır sanıyorum. “Nefsini bilen Rabbin bilir” diyen atalarımız, sınıflı toplum aşamasında sahip olduğumuz “benlik” adı verilen o “ejderhayı” duygusal anlamda yok etmenin yolunu “küçük cihad”da buluyorlardı. 21. Yy. bilişsel biliminde ise, bunun yerini bilişsel cihad anlamında öğrenmek ve bilmek alıyor...

İnsan, “nefsini bilmeye” başlayınca, sınıflı toplumlar süresi içinde sahip olduğumuz “ben” denilen o nöronal aksiyonpotansiyelleri etkinliğinin, çevreyle etkileşme sürecinde, kendi içimizdeki sistem merkezinde sıfır noktasında ortaya çıkan ve “bizi” dışarıya karşı temsil eden izafi bir instanzdan-insiyatiften-elektriksel etkinlikten başka bir şey olmadığını da anlamış olur (Bu konuda geniş açıklamalar için, “Herşeyin Teorisi” s.125). İşte atalarımızın, “nefsini bilen Rabbin bilir” diyerek ifade etmeye çalıştıkları “kendi varlığında yok olma” bilincinin ortaya çıkış diyalektiği bundan ibarettir...

HAK’KIN DİYALEKTİĞİ!..

Tasavvuf bilgini Şeyh Bedreddin usta şöyle diyordu „Varidat“ında:

„Bütün evrenler bir zerrede vardır”.. “Bu gerçek ne kadar bilinir, bütünü her insanda bulunduğu ne kadar anlaşılırsa (bu gizlilik ne denli aydınlanırsa), ‘Ben gizli bir hazineydim, bilinmeyi istedim ve beni bilsinler diye insanları yarattım’ sözünün gizemi de o oranda aydınlanır. Ancak, bilen de, anlayan da (yaratıcı ve yaratılan da) gene onun kendisidir başkası değil (“Vahdeti vücud”).Tanrı bütün niteliklerden sıyrılmıştır, ama o, aynı zamanda bütün nesnelere nitelenmiştir de. Bu evrende her şeyin özü o dur, ondan gayri bir şey yoktur”. (Varidat, Şeyh Bedreddin, İsmet Zeki Eyuboğlu, Der. Yayınevi)

Ne diyor Şeyh Bedreddin burada:

1- “Bütün evren tek bir zerrede vardır”... (Bütün evren -evrensel diyalektik- tek bir atomun içinde vardır anlamına gelir bu)

2- “Tanrı insanı, nefsinin -kendini- bilerek Rabbin bilsin diye yaratmıştır”. („Benlik“ denilen şeyin, sistem merkezindeki sıfır noktasında çevreyle her etkileşme esnasında yeniden oluşan bir elektriksel sinyaller demetinden ibaret olduğunu anladığın an, onun mutlak bir gerçeklik olmadığını, aslında sistemin sıfır noktasında temsil olunduğunu anlamış oluyorsun... “Kendi varlığında yok olmanın” anlamı budur...)

3- “Ancak, yaratıcı da yaratılan da -bilen de anlayan da- bir ve aynı şeydir”. Yani, yaratıcı ve yaratılan diye birbirinden ayrı iki varlık söz konusu değildir. Her şey -her nesne, her sistem- Tanrı’nın izafi bir gerçekleşme halinden ibarettir. Yani her şey özünde -sistem merkezindeki sıfır noktasında- Tanrı’dır. (Tanrı bütün niteliklerden sıyrılmıştır, ama o aynı zamanda bütün nesnelere nitelenmiştir. Bu evrende her şeyin özü o dur (her şey sistem merkezindeki sıfır noktasında temsil olunur), ondan gayri (sıfırdan gayri) bir şey yoktur)...

Böyle diyor Şeyh Bedreddin. Ama, sadece Şeyh Bedreddin mi diyor bütün bunları? Muhyiddin’i Arabi’den Ahmet Yesevi’ye, Hacı Bektaş’tan Yunus Emre’ye kadar bütün o tasavvuf erlerinin söylediklerinin özü hep aynıdır...

Soruyorum herkese, atalarımızın Tasavvuf diliyle ifade etmeye çalıştığı bütün bu açıklamalar “Herşeyin Teorisinde” bizim bilişsel bilim alanında dile getirmeye çalışığımız düşüncelerle aynı değil midir... Aradaki tek fark, atalarımız sadece duygusal düzeyde yaşayarak düşüncelerini ifade ederken, biz olayı 21.Yy bilişsel bilim zeminine taşıyarak aynı “gerçekliği” burada onun diliyle ifade etmiş oluyoruz...)

İşte, ilkel komünal toplum bilgini atalarımızdan bize kalan bilgi temeli mirasın, sınıflılık süreci içinde gerçekleşen birey eksenli kendini ve doğayı bilme süreciyle -bilgi temeliyle- etkileşmesi sonucunda ortaya çıkan modern komünal toplum biliminin-bilincinin özü, esası, “bilgi temeli” bundan ibarettir!..

Özetlersek, bu evrende ne öyle varlığı “kendinde şey” olan bir Ahmet, Ayşe, ya da elektron, atom veya güneş sistemi gibi “kendinde şey”-“objektif mutlak gerçeklikler” vardır, ne de bunları yaratan doğa üstü metafizik bir “idee”!.. Her şey, kendi içinde bir A-B sistemi olarak sistem merkezinde bulunan sıfır noktasında (“Tanrı, Hak”) gerçekleşirken, aynı anda, bir başka dış unsurla (Şekilde E, ilişki-etkileşme esnasında C olarak kendi nefsiyle (gene sistem merkezindeki sıfır noktasında) izafi bir gerçeklik şeklinde varolur, bilinir. Dikkat edin, iç diyalog açısından sistem merkezi olarak ifade edilen sıfır noktası, aynı anda, bir dış unsurla etkileşmeye bağlı olarak sistemin kendi nefsiyle gerçekleştiği nokta oluyor! “Ben”, “benden içeri olan Ben’i” kendi içinde barındıran izafi bir gerçeklik olarak vücut buluyor!...

İşte size o “Kaf Dağı”, işte onun ardında bir “canavarın” (nefsin) koruması altında bulunan “nadide çiçek”!.. Ve işte, modern sistem biliminin olduğu kadar atalarımızdan bize miras kalan bütün o tasavvuf bilincinin de özü-esası...

Aman dikkat! Şimdi bazıları hemen diyecekler ki, “aha işte bak, sen de sıfır noktasından -yani yokluktan- bahsediyorsun bunun adı “Tanrıtanımazlık” -“ateizm”- değil midir!?

Alâkası yok!! “Ateizmin”, yani “Tanrıtanımazlığın” özünde materyalizm yatar, materyalizmin “kendinde şey” madde-varoluş anlayışı yatar; varolmak için başka nesnelere ihtiyaç duymayan “objektif-mutlak gerçeklik” anlayışı yatar. “Ateistler”, idealizme, onun idee-Tanrı, din anlayışına karşı çıkarlarken kendilerinin de yeni bir din yarattıklarının farkında bile olmazlar! Metafizik bir “madde” dini! Onlar, bilimi pozitivist felsefeye göre yorumlayarak bir din haline getirirlerken, bunun da altında, günlük hayatın mekanik akışı içinde şekillenen sübjektif idealist bir “objektif-mutlak gerçeklik”-“kendinde şey madde” anlayışı olduğunun farkında olmazlar!..

Burjuvazinin tarih sahnesine çıkışına paralel olarak bilimsel temellerini Newton fiziğinde bulan ve insanın doğayı keşfi sürecinde idealizme karşı tarihsel olarak belirli bir görevi yerine getiren klasik bilim -ve onun felsefi zemini olan “materyalizm”- kuantum fiziğinin ve sistem biliminin ortaya çıkışıyla birlikte aslında çoktan tarihin çöp sepetine atılmış bir dünya görüşüdür. Çünkü, örneğin bir kuantum fiziğiyle -onun madde, varoluş anlayışıyla- “materyalizmi” bir arada düşünmek mümkün değildir! Ama tabi, kafasındaki ideolojik şablonları atabilenler farkedebiliyor bunu. Yoksa atış serbest!..

Aslında ne kadar ilginç; idealizmle materyalizm arasındaki o ideolojik perdeyi kaldırıverin, ortada sadece sınıflı toplum dünya görüşünden başka bir şey olmayan “kendinde şey” varlıklar anlayışı kalır! Biri der ki, “şeylerin bir yaratıcıya ihtiyacı yoktur, onlar objektif-mutlak maddi gerçekliklerdir”! Diğeri ise, metafizik bir “yaratıcı-

yaratılan” anlayışından yola çıktığı için, bu durumda da gene, varlıkların karşılıklı etkileşme esnasında birbirlerini yaratırken yaratıldıkları anlayışına yer kalmaz.

İster, Marx’tan yola çıkarak “insan doğa’nın kendi bilincine varmasıdır” deyin, ister aynı gerçeği Şeyh Bedreddin ya da bütün diğer tasavvuf erleri gibi ifade ederek “Tanrı insanı kendini bilmek için yaratmıştır” deyin, özünde bütün bunlar aynı yere çıkıyor!.. “La İlahe İllallah”ın, “Hulefa-i Raşidin” devrindeki o ilk bozulmamış, yorumlanarak içeriği boşaltılmamış haldeki anlamı da daha farklı değildir. Buradaki “başka ilah yoktur”dan kasıt, maddi gerçeklikleri yaratan, onların dışında ayrıca varolan başka bir yaratıcı yoktur anlayışındır. Dikkat ederseniz burada da gene özünde “kendinde şey”- “mutlak gerçeklik” anlayışının reddi söz konusudur. Ama tabi daha sonra “Tanrı’nın yeryüzündeki gölgesi Devlet ve onu temsil eden Sultanlar” devrinin başlamasıyla birlikte her şey değişir. Bu durumda, Devletleşen dinin ortaya çıkardığı “yaratan” “yaratılan” ikiliği, artık “yaratanın yeryüzündeki temsilcisi” olma sıfatını alan Sultanla onun “kulları” arasındaki sınıfsal karşılıklı kendine maddi bir temel bulmaktadır...

Peki, sınıfsız bir topluma tekrar geri dönmeyi hayal eden Tasavvuf bilgini atalarımız hiç mi buna karşı çıkmamışlardır?.. Karşı çıkmaz olurlar mı hiç, bütün bir tarihimiz bu türden isyanlarla doludur! Ama tabi ne var ki, tarihin akışını sınıflı toplum öncesine -ilkel sınıfsızlığa- döndürerek “o eski güzel günleri geri getirmek” mümkün değildi artık!..

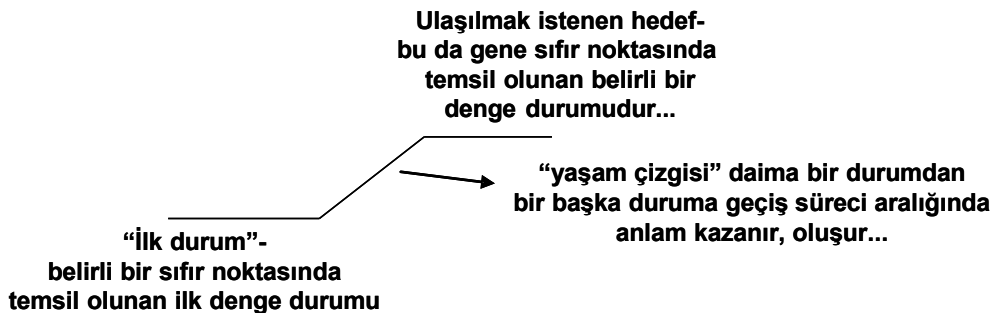
Bu durumda ne kalıyordu geriye?..

Hiçbir sonuç alınamayan o mücadelelerin sonunda, “demek ki, “Tanrı’nın yeryüzündeki gölgesi olan Sultana” karşı ancak Tanrı tarafından gönderilen bir “Mehdi” yaratarak karşı durulabiliyor” sonucuna varan atalarımız, artık bundan sonra her seferinde bir “kurtarıcı” yaratıp onun peşine düşerek sınıflı toplumun karşısında yüz yıllardır “çaresiz kalmanın acısını bal eylemeye” çalışmışlardır!..

Ne sanıyorsunuz her dağın tepesinde yatıp duran o “yatırlar”, “dedeler”, “erenler” kimlerdi sanıyorsunuz... Ve de halkımız halâ onlara olan saygısını neden hiç kaybetmiyor sanıyorsunuz... İşte, modern sınıfsız bilgi toplumuna giden yolda atalarımızdan bize kalan ve bizim sınıfsız sarılmamız gereken mirasın özü budur... Varoluşun Genel İzafiyet Teorisi’nin, Herşeyin Teorisi’nin özü budur...

“ŞÜKÜR” NEDİR, ŞÜKÜRÜN DİYALEKTİĞİ!..

Yaşam süreci içinde her an, belirli bir hedefe ulaşma çabası içinde yeniden yaratılarak varolduğunun farkına varan insan, aynı zamanda, belirli bir andaki varlığının bir önceki sürecin sonunda ulaşılan mevziden kaynaklandığını da anlamış olur ki, bu da onda o an neye sahip olduğunun bilincini beraberinde getirir. İşte şükür’ün diyalektiği budur.

Daha başka bir deyişle, “Dimyad’a pirince giderken evdeki bulgurun” farkında olma, ondan vazgeçmeme, onu rizikoya atmama bilincidir bu! “Buna da şükür ya Rabbim” dediğin an, neye sahip olduğun -yaşamın değerini, anlamını- biliyorsun demektir; yeni hedeflere ulaşmaya çalışırken sahip olduğun varlığının o ana kadar ulaştığın hedeflerden kaynaklandığının -bunun bir kazanım olduğunun- farkındasın demektir...

Tasavvuf bilgini atalarımız “her şey Hak’tan doğar ve sonra tekrar ona döner” demişlerdi!.. Yani onlar demek istiyorlardı ki, her işin kaynağı nasıl ki o işi yapacak olan sistemin potansiyel gerçeklik olarak ortaya çıktığı “ilk duruma” ilişkin sıfır noktasında temsil olunan “Hak” ise, yapılan işin sonunda ortaya çıkan ürün de, gene başka bir sıfır noktasında temsil olunan “Hak”ın bir başka şekilde ortaya çıkış halinden ibarettir. Her şey, bir sıfır noktasından -yani “Hak”tan- yola çıkarak, başka bir sıfır noktasında temsil olunan “Hak”ka doğru yol alırken, bu geçiş aralığında kendini üreterek yola devam etme -“yaşam”- hakkını kazanmış olur!..

PEKİ “SABIR”, O NEDİR?...

Sabırın mantığı da gene aynı diyalektiğe dayanır. Eğer işi yapan -kendi yaşam sürecin dahil- ürünü elde eden sadece kendi nefsinle “sen” değilsen, yani her durumda ürün sadece “sana” ait bir “mal”-özel bir mülk- değilse, o zaman neden “sabırsız” oluyorsun ki! Her işin bir zamanı, her çocuğun doğumu için gerekli olan bir gebelik süresi vardır. Aslında “sen” de, yani seni temsil eden nöronal etkinlik de bu üretim sürecine ilişkin zaman dilimi içinde onun bir fonksiyonu olarak gerçekleşiyorsun...

O halde, “sabırsızlık” iki nedenden kaynaklanıyor:

Birincisi; her durumda aslında bir sistem gerçekliği olan ürünü “nefs” sadece kendisine maletmeye çalıştığı için (bunun nedeni, koordinat sisteminin sıfır noktasının “nefsin” üzerinde olmasıdır) dizginler onun elinde olduğundan, o, süreç içinde kendini “bir an evvel ürüne sahip olma” duygusuyla birlikte gerçekleştirir! Bu aslında tipik bir sınıflı toplum hastalığıdır!..

İkincisi; “nefs” kendi varlığını “kendinde şey” “mutlak bir gerçeklik” olarak algıladığı için, bilinç dışı bir çabayla, bir an önce istediği şeye sahip olarak “kendinden” kurtulmaya çalışır!.. Çünkü, nöronal bir elektriksel sinyaller demetinden başka bir şey olmayan “nefs”-benlik doğası gereği, bir an önce “hedefe ulaşarak” ortaya çıkan sıfır noktasının varlığında elektriksel olarak “nötr” hale gelerek “kendinden” kurtulup “yok olmayı” ister!..

“Sabırsızlık” ve “huzur”...

Son tahlilde bir aksiyon potansiyeli, yani nöronal düzeyde elektriksel etkinlik olan “nefsin”, yapısı gereği, bir an önce belirli bir denge durumuna ulaşarak onun varlığında “nötr” hale gelip “yok olmaya” çalışmasını biz “huzur”-“huzura ermek” olarak ifade ederiz! O halde “huzur” ve “huzura ermek”, “nefsin” “sabırsızlıkla” birlikte anlam kazanan, bir an önce hedefe ulaşarak “yok olma” duygusuyla kendini ifade edişinden başka bir şey değildir!..

Ama bir de bilişsel sabır vardır!..

Bilişsel sabır, kim olduğunu, ne olduğunu, nereden gelip nereye gittiğini bilişsel anlamda bilme, bilmeye çalışma erdemine dayanır ki, bu da bilişsel kimlikle birlikte ortaya çıkar. Bu durumda insan bilme sürecindeki eksikliklerinin farkında olduğundan, bu eksikleri giderme konusunda ne yapması gerektiğinin de bilincindedir. Her adımda sürecin hangi aşamasında bulunduğunu bilmek önündeki

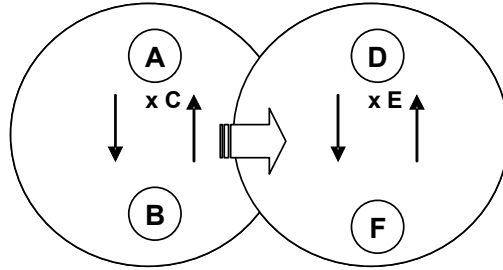
yola ilişkin genel bir tablonun oluşmasına yol açar; öyle ki, bu durumda artık yapılacak iş bellidir, bu işin yapılması gereken zaman süresi de ortadadır, “sabırsızlık” niye?.. “Sabırsızlık” olmayınca “huzursuzluk”, huzur arayışı da olmaz zaten... Bu durumda insan, üretim faaliyeti içinde üretmek varolur; her adımda, ürünle birlikte, onun “varlığında yok olurken” bu arada kendini de yeniden üretmenin rahatlığı içinde yoluna devam eder...

Tekrar “nefsini bilen Rab’bini bilir” in anlamı...

İnsan bilişsel düzeyde kendini bildiği an, bir sistem olarak kendi içindeki varoluş diyalektiğini -bu arada sistemin merkezinde oluşan sıfır noktasını, yani “Rab’bini” de-bilmiş olur! Öyle ki, bu durumda, işi yapanın hiçbir zaman tek başına “kendisi-nefs” olmadığı, ürünün -bu arada tabi bilişsel kimliğin de- daima bir sistem gerçekliği olarak ortaya çıktığını anlar!.. İşte, tasavvuf bilgini atalarımızın, “nefsini bilen Rab’bini bilir” derken duygusal-dinsel bir terminolojiyle anlatmak istedikleri de bundan -bu bilişsel varoluş diyalektiğinden- başka bir şey değildir...

“HAKLI OLMANIN” ANLAMINI...

„Haklı olmak“, “eski” ile “yeni” arasındaki mücadelede, „eskinin“ içinden çıkıp gelmekte olan „yeninin“ “eskiye” göre daha “ileri” olan bir denge durumunu temsil etmesinden kaynaklanır. “Eski”, varoluş koşullarını “yeniye” karşı mücadele içinde ürettiğinden, bu mücadele içinde, otomatikman, mevcut durumu -ataleti- muhafazaya yönelik „kendinde şey“ duygusal bir kimlikle birlikte gerçekleşir ki, işte onun „Haksız“ olmasının nedeni budur. Bu durumda, sistemin egemen-dominant kutbu doğal varoluş koşulları içinde merkezi temsil eden Hak’kın yerine kendisini koymakta, mevcut sistemi- sistem merkezini- kuvvet kullanarak muhafaza etme, temsil etme “hakkını” ve yetkisini kendisinde görmektedir (“muhafazakarlık”!). Bu ise, “yeniyle” “eski” arasındaki mücadelede “haklılığın” (yani sıfır noktasını temsil etme yetkisinin) artık yer değiştirerek varolan sistemin içinde gelişen “yeniye” ait yeni merkezde anlam kazanmakta olduğunu gösterir...

AB’den D-F’ye geçiş...
D-F, A-B’nin içinde doğar ve onunla mücadele içinde, onun inkarı -“yeni”- olarak çıkar gelir. Buna bağlı olarak da “Hak” A-B’nin sistem merkezi olan C’den D-F’nin sistem merkezine (E) doğru kayar!..

A-B sistemi ve onun sistem merkezindeki sıfır noktasında gerçekleşen C

D-F sistemi ve onun sistem merkezinde oluşan sıfır noktasını temsil eden E...

Dikkat ederseniz burada bütün mesele, C’nin mevcut sistemi (A-B) korumaya çalışırken, “kendini”, kendi nefsi sistem merkezindeki sıfır noktasında temsil olunan Hak’kın yerine koyarak ona (yani kendi nefsi) „mutlak gerçeklik“- „kendinde şey“ bir varoluş hali- kimlik kazandırma iddiasından kaynaklanıyor. İşte, kuvvet kullanarak mevcut „durumu“ yani dengeyi korumaya çalışan C’nin „haksızlığının“ -“Hak’ka şirk koşar” konuma girmesinin- nedeni budur!.. D-F ise, aynı anda, buna karşı mücadele halinde olduğundan, o, E noktasında temsil olunan sistem merkeziyle “Hak’kı temsil eden” -“Haklı olan”- olarak ortaya çıkar! Görüyorsunuz, her şey varoluşun ve kendini üretmenin izafiliğiyle ilişkilidir!..

Ya peki, “La havle vela kuvvete illa billahil aliyyil azim”in, yani “Allah’ım bana kuvvet ver”in anlamı nedir?..

Şimdi bakın, “yeni daima eskinin içinde doğar ve onun içinde, onun diyalektik anlamda inkarı-zıttı olarak gelişir, sonunda da onun yerini alır” demiştik ya, dikkat ederseniz burada iki süreç var:

Birincisi açık; bu, “yeninin eskinin içinde oluşumu ve gelişimiyle” ilgilidir. Eskiden beri varolanın kendini üretme süreci onun kendi içinde “yeniyi” de üretmesi süreciyle çakışıyor -bu süreç “yeni” açısından da onun kendini üretmesi süreci oluyor- Yani, “eski” kendi varoluş sürecini üretirken zorunlu olarak “yeninin” ortaya çıkışının ve onun da kendini üretmesinin koşullarını yaratmış oluyor...

Hemen bir örnek verelim: Kapitalizm kendini üretirken, azami kâr yasasının ve rekabetin sonucu olarak bilimi, makinalaşmayı, robotları da geliştirir, ki bu da sonunda işçi sınıfının ve burjuvazinin birlikte yok olmaya doğru gidişi anlamına gelir. Yani kapitalizm kendini üretirken kendi içinde modern sınıfsız toplum bebeğini de geliştirmiş, üretmiş olur...

İkinci nokta ise, diyalektik bir birlik -birlikte varoluş- anlamı taşıyan bu sürecin, aynı zamanda kendi içinde birbiriyle zıt iki süreçten oluşuyor olmasıdır. Öyle ki, “eski” kendini üretirken “yeninin” varoluş koşullarını da yaratarak onun da kendini üretmesine yol açtığı için, kaçınılmaz olarak, “eskiyle” “yeni” arasında (eskiye ait yaşam alanını birlikte paylaşmanın neden olduğu) bir yaşam biçimi ve alanı kavgasının -varoluş mücadelesinin- başlamasına neden olur. Yani, “eski” hem “yeniyi” yaratıyor, ama hem de onun kendi yerini (kendi yaşam biçimiyle, ilişkileriyle örülü yaşam alanını) almasını istemediği için ona karşı mücadele ediyor!..

Yukardaki örnek üzerinden devam edersek, evet kapitalistler bilimsel gelişmeyi, makinalaşmayı, robotların üretim faaliyetine girmesini teşvik ederler ama, bunu yaparken onların amacı maliyetleri daha da düşürerek rekabet güçlerini arttırmak, dolayısıyla da daha çok kazanmaktır. Onlar, bütün bunları yaparken hiçbir zaman işçilerin yerini robotların alacağı, kendilerinin yerine de yönetici beyin gücünün geçeceği modern anlamda sınıfsız bir toplumu falan arzu etmezler!! Ya da, feodallerin kapitalizmi yaratmalarında olduğu gibi, feodaller de hiçbir zaman “kendi asılacakları ipi üretmek” için yapmamışlardı bu işi; onların da amacı ticareti geliştirerek bundan ekstra kazanç sağlamaktı vb...

Ama, bu sürecin belirli bir noktasında, “eskinin” koruyucu duvarları (üretim ilişkilerinin belirlediği sınırlar) “yeni” için artık bir hapisane haline gelmeye başladığı zaman, “eskinin” içinde oluşan yeni merkezi -sıfır noktasını- temsil eden unsur, bir üst düzeyde “Hakkı temsil ediyor” olmanın verdiği güçle, “eskinin” çıkardığı engelleri aşarak, yeni merkezde oluşan Hak’kın eskinin içinden çıkıp gelmesi adına ondan kendi nefesine güç-kuvvet talep eder! İşte, “La havle vela kuvvete illa billahil aliyyil azim”in anlamı budur!..

Dikkat ederseniz burada “yeni” kendisi için, kendi nefisini mutlaklaştırmak adına bir kuvvet talep etmiyor!! Onun istediği kuvvet, doğmakta olan yeni sistemin merkezini temsil eden Hak adına Hak’tan talep edilen bir kuvvet olup, bu da -buradaki “kuvvet” de- “yeninin” “eskinin” içinden kendi nefsiyle çıkıp gelme arzusundan başka bir şey değildir!.. Tıpkı, ana karnından doğmakta olan bir bebeğin o an, hal diliyle, Hak’tan varoluşu için kuvvet talep etmesine benzer bu!.. (Olayı daha iyi kavrayabilmek için empati yaparak kendinizi bir an ana karnından çıkmakta olan o bebeğin yerine koyup, o anın içinde oluşan bilinçdışı varoluş arzusunu kendi içinizde hissetmeye çalışın!..)

Bu bir mücadeledir, açık! “Eski” ile “yeni” arasındaki mücadeledir. Peki neden eninde sonunda bu mücadeleyi “yeni” kazanır?..

Çünkü, onun “eskinin” içindeki gelişme süreci bir yandan da zaten “eskinin” tükenmesi sürecidir!.. “Yeni”, “eskinin” sınırlarıyla mücadele ederek gelişirken “eski” artık bir noktadan sonra elde olanı koruma savaşı vermektedir!.. Yani, biri büyürken, büyüdükçe güç-kuvvet toplarken, öteki güçten-kuvvetten düşmekte, kendi boynuna geçen yağlı ilmeği kendisinin üretmiş olmasının verdiği hazla yok olmaktadır!!.

Bu andan itibaren artık bütün mesele, “yeninin” olayı -yani her adımda daha fazla güce kuvvete sahip olarak mücadeleyi başarıya götürme sürecini- kendi nefesine maletme hatasına düşmeden ilerletebilmesiyle ilgilidir...

Çünkü, evet „her durumda „yeni“ daima „eskinin“ içinde oluşur ve gelişir ama, bu durum „yeni“ olana, yani doğuma hazırlanan o çocuğa, „nasıl olsa bu doğum gerçekleşecek“ diyerek, vakti zamanı gelmeden iradi bir şekilde ana rahminden dışarıya çıkmaya çalışma hakkını vermez!!. „Eskinin,, içindeki gelişme -hamilelik-sürecinin (toplumsal süreçlerde buna „üretici güçlerin gelişme süreci“ deriz) bu iş için uygun hale gelmesi gereklidir... İşin içine “acele etme”, “sabırsızlık” falan gibi dürtüler girdiği an, “yeni”, süreç içinde sahip olduğu değiştirici gücü kuvveti kendi nefesine maletmeye başlıyor demektir ki, o andan itibaren artık süreç de doğal akış yörüngesinden çıkar!..

İNSAN, NEREYE?..

İnsan bir geçiş süreci yaratığıdır. Hayvandan “bilinçli doğaya” geçiş aralığı. O, duygusal-reaksiyoner varlığıyla bir hayvan, bununla iç içe, aynı binanın üst katı gibi bunun üstünde yükselen, bilgi üreten yanılla da bilinçli doğadır. Bu iki süreç, etle tırnak gibidir insanda. Ata binmiş bir jokeye de benzetebiliriz onu. Daha başka bir deyişle insan, kendi biyolojik-vücut atının dizginlerini elinde tutan, onu yöneten binici gibidir!..

İyi bir jokey, ancak gelişmiş, güçlü, iyi bir atla birlikte başarılı olabilir. Bu yüzden, bilinçli doğanın ortaya çıkabilmesi, doğanın kendi bilincini üretebilmesi için, hayvanlık halini temsil eden benliğin (nefsin) gelişmesi gerekiyordu. Ama bu “gelişme”, aynı zamanda insanı en tehlikeli hayvan da yapar. Çünkü, bu süre boyunca, bilinçli doğanın bilgi üretim mekanizması (“cognitive” mekanizma) insanın içindeki hayvanın da elinin altındadır. Ve o, bunu kolayca kendisi için bir araç olarak da kullanabilir, kullanıyor da zaten!..

Evet, işin ilginç yanı da burada! Bu müthiş yaratık, bu en tehlikeli hayvan, gelişip güçlendikçe, ihtiyaçları, istekleri mevcut sınırları zorladıkça, onun daha ileri yaşam düzeyine ulaşma arzusu, güdüsü bilgi üretme sürecini de geliştiriyor. Elinde tuttuğu bilgi üretme mekanizmasıyla kendi dışındaki nesnelere etkileşerek yeni bilgiler üreten ve bu bilgileri kendisi için kullanarak gelişen nefis, giderekten kendini de tanımaya, kendi bilgisini de yaratmaya başlıyor. Müthiş bir şey!

Bilişsel benlik, bilgi üretim sürecinin “son durumudur”. Bugün size, “kim üretiyor bilgiyi” diye sorulsa, hemen “ben” diye cevap verirsiniz. Ama, kendini bilerek dizginleri kendi içindeki bilişsel benliğe veren, artık onun yönetimi altında olan “insan” böyle düşünmez, düşünemez!.. Çünkü o artık “bilinçli doğadır”. Doğanın insanda kendi bilgisini ürettiğini, kendi bilincine vardığını bilmektedir. Kendi varlığında gerçekleşen bu sürecin anlamını, hem hissedip, hem de bildiği için artık bireyselliği kalmaz onun. Evrensel bilincin temsilcisi olmuştur o artık. Her yerededir! Bazen bir

atomun içindedir, bazen bir kuş, bazen de güneş sistemidir. “Beni bende demen bende değilim, bir ben vardır bende benden içeri” diyen bilinçli doğadır!..

Evet, “her yerde, ama hiçbir yerde”!..

Bisiklete binerken, ya da su içerken, aynı anda kalp atışlarınız da devam eder, mideniz, karaciğeriniz, denge organınız faaliyetlerini sürdürürler... Yani organizmanız, aynı anda hem kendi içinde bir A-B sistemi olarak işler, hem de çevreyle, dış dünyayla ilişkilere girerek, başka bir sisteminin içinde, onun bir parçası olarak da yer alır, gerçekleşir. (Sistemin iç ilişkileri açısından, bu ilişkileri yöneten nöronal kartların da olduğu sistem, aynı anda, sistem merkezindeki sıfır noktasında, çevreyle olan ilişkiler açısından belirli bir hareket enerjisine sahip olarak gerçekleşen bir merkezi varlığın da -“nefsin”- sahibi olur). Sistemin iç yapısı bakımından toplam hareket miktarının “sıfır” olduğu “merkez”, aynı anda, çevreye göre, belirli bir hareket enerjisine sahip bir organizmal varlığın gerçekleşme “noktasıdır”...

Şöyle özetleyelim: Her şey kendi içinde bir A-B sistemi midir? Evet! Her A-B sistemi de, sistem merkezindeki “sıfır noktasında” temsil edilmiyor mu? Ona da evet! Ama aynı anda, bu zemin üzerinde bir de dışa karşı izafi bir “var oluş” instansı oluşuyor! O halde, her şeyin “varlığı yokluğunda” temsil ediliyor. Her şey, her an hem “yoktur”, hem de “vardır”! Ya da, Yunus gibi ifade edersek: “Beni bende demen bende değilim, bir Ben vardır bende benden içeri”!..

“Öküz nerde, ormana kaçtı! Orman nerde, yandı bitti kül oldu” işte bütün mesele demiştik ya!..

Varoluşun Genel İzafiyet Teorisi'nin, Herşeyin Teorisi'nin özü budur...